KAKSIN NUORISOPALVELUT OY:N NUOREN HYVÄN KOHTELUN OPAS

Päivitetty 8.3.2026

Kaksin
Nuorisopalvelut

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma

Palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lastensuojelulaitoksessa, jossa lain nojalla sijoitetun lapsen hoito ja huolenpito järjestetään, laaditaan yleinen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa.

Hyvä kohtelu suunnitelman laatimiseen on osallistunut nuorisokoti Etapin nuoret. Nuori on kuvittanut suunnitelman.

LAKI:
https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L11P61b

Kaksin
Nuorisopalvelut

TIETOJA

NUORISOKOTI ETAPPI
ETTAPITIE 3, 95400 TORNIO
OHJAAJIEN NUMERO: 0442314019

TIETOJA SINULLE

TÄMÄN VOIT TÄYTTÄÄ YHDESSÄ OHJAAJAN KANSSA

YKSIKÖNNIMI, OSOITE JA PUHELINNUMERO:

_____

_____

OMAOHJAAJIEN NIMET:_____

SOSIAALITYÖNTEKIJÄN NIMI:_____

MUITA TÄRKEITÄ HENKILÖITÄ:

_____

_____

_____

Kaksin nuorisopalveluiden arvot

Asiakaslähtöisyys
Meille on tärkeää, että työstämme välittyy aitous. Se, että pystymme auttamaan asiakkaitamme yksilöllisesti ja joustavasti – ihmiseltä ihmiselle. Toimimme aina asiakastamme kunnioittaen ja luottamuksellisen asiakassuhteen luominen on meille erityisen tärkeää.

Tavoitteellisuus
Toimintamme pohjaa yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin ja arvioimme työskentelyämme ja sen tarpeellisuutta jatkuvasti. Pidämme toimintamme ja palveluidemme jatkuvaa kehittämistä oleellisena, jotta yrityksemme menestyy myös tulevaisuudessa.

Asiantuntevuus
Olemme tarkkoja siitä, että palvelumme täyttää sille asetetut vaatimukset ja työssämme näkyy ammatillisuus. Asiakkaidemme tilanteiden huomioimisella ja tarpeiden tunnistamisella tarjoamme oikea-aikaisen avun ja ohjauksen.

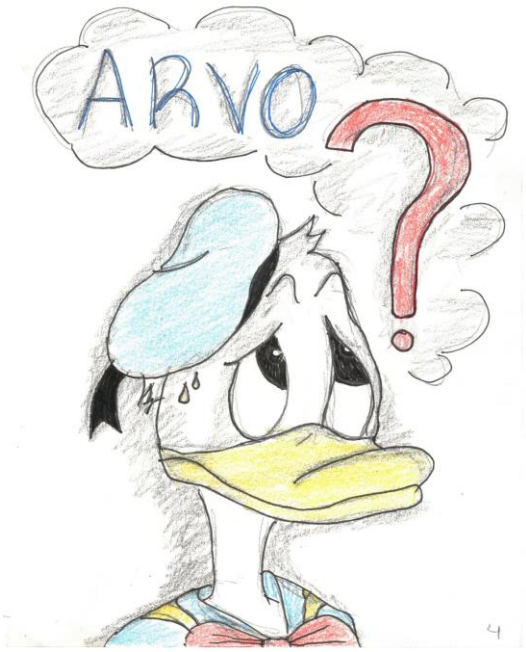

Lasten oikeudet

Jokainen alle 18-vuotias on lapsi. Jokaisella on synnynnäinen oikeus elämään. Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa häntä itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan ne eivät loukkaa muiden oikeuksia. Lapsella on oikeus saada tietoa. (Lapsen oikeuksien sopimus artiklat 1,6, 12 & 13)

Sijaishuollossa olevalla lapsella on oikeus hänelle tärkeisiin, turvallisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisaruksiaan ja muita hänelle läheisiä ihmisiä. Yhteydenpito voi olla esimerkiksi vierailuja ja puhelinsoittoja. Lapselle täytyy kertoa, miten hän voi pitää yhteyttä läheisiinsä sijaishuollon aikana. (Lastensuojelulaki 54 § 1 momentti (Finlex)

LASTEN
OIKEUDET

Muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus

- Mikäli itsestäsi tuntuu, että sinua kohdellaan epäoikeudenmukaisesti ohjaajien toimesta, niin olethan Etapin johtajaan yhteydessä. Etapin ohjaajilla on ilmoitusvelvollisuus johtajalle, jos havaitsee jonkun kohtelevan lapsia huonosti. Meidän aikuisten tehtävänä on huolehtia, että lapsia kohdellaan hyvin ja huolehditaan heistä.
- Aina voit olla myös yhteydessä omaan sosiaalityöntekijääsi.
- Mikäli olet puheeksi ottamisen jälkeen kokenut huonoa kohtelua, voit tehdä muistutuksen Etapin johtajalle, tai kantelun valvovalle viranomaiselle. Etapin ohjaajat auttavat tekemään kantelun.

Esimerkkinä gr-koodista pääsee lukemaan koko yle artikkelin joka liittyy kanteluun.

Esimerkki:

"Liisa joutui niin ikään alistumaan siihen, että hänen yllään olleet vaatteet tarkastettiin.

– Minua riisutettiin ja tehtiin henkilöntarkastuksia ilman virallisia päätöksiä."

Voit lukea kantelun tai muistutuksen tekemisestä seuraavilta sivuilta:

Valviran sivuille pääset puhelimella tämän koodin avulla.

Oikeusasiamiehen sivuille

Kantelu

Kantelun voi tehdä, jos epäilee, että viranomainen on ei ole noudattanut lakia tai toiminta on ollut virheellistä tai epäasianmukaista. Kantelun voi tehdä myös asiassa, josta on tekemässä valituksen. Tehtyyn kanteluun saa aina ratkaisun, jossa käydään huolella läpi asia ja kerrotaan tapahtuneesta mahdollisesti seuraavat toimenpiteet. Ohjaajien velvollisuus on auttaa sinua tässä.

Muistutus

Palvelun huonosta laadusta tai saamastaan huonosta kohtelusta voi tehdä muistutuksen. Muistutus on nopea ja ensisijainen keino ilmoittaa epäkohdista. Näin saadaan tietoa epäkohdista palveluissa. Muistutuksen voi tehdä yhdessä sosiaaliasiamiehen kanssa. Hän tietää, kuka kyseisessä asiassa on vastuuhenkilö eli kenelle muistutus pitää osoittaa. Muistutukseen pitää antaa aina vastaus, vaikka se ei esimerkiksi johda korvauksiin tai muihin toimenpiteisiin. Ohjaajien velvollisuus on auttaa sinua tässä.

Kaksin
Nuorisopalvelut

Lapsen hoito ja kasvatus on aikuisten vastuulla!

- Aikuisten velvollisuus on huolehtia lapsista.

- Lastensuojelulain mukaan nuorella on oikeus: Turvalliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun.

- Aikuisten velvollisuus on kuunnella sinun mielipiteesi ja toiveesi omasta elämästäsi ja asioistasi.

- Nuorten palavereissa
- Keskusteluissa omaohjaajan kanssa
- Kausikoosteissa ja hoito- ja kasvatussuunnitelmassa
- Kaikessa kanssakäymisessä aikuisten kanssa esim. WhatsAppissa
- Asiakassuunnitelmapalaverissa

Kaksin
Nuorisopalvelut

Aikuisen velvollisuus on huolehtia että:

- Sinä olet turvassa
- Sinä jaksat käydä koulua
- Tukea sinua koulunkäynnissä
- Huolehtia sinun perustarpeista esim. puhtaus, ruoka, lämpö jne.
- Kuunnella, lohduttaa ja tukea sinua
- Välittää sinusta

Nuoren velvollisuudet:

- Käydä koulussa.
- Huolehtia oman huoneen siisteydestä ja pyykkihuollosta.
- Noudattaa yhteisiä aikatauluja.
- Noudattaa yksikön sääntöjä.
- Kunnioittaa muita.
- Pyrkiä olemaan rehellinen.

Nuorella on oikeus

- Omaan yksityiseen: oma huone = oma rauha
- Omaan koskemattomuuteen
- Omiin tärkeimpiin ihmisiin: ystävät, perhe ja muut läheiset ihmiset.
- Omiin aikuisiin: omaohjaajat, jotka huolehtivat sinun asioistasi.
- Kertoa oma mielipide ja vaikuttaa yhteisiin asioihin.

Toimenpiteistä lapsen ikätasoisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi

Nuorisokoti Etapissa kiinnitetään erityisesti huomiota lasten ikätasoiseen itsemääräämisoikeuksien toteutumiseen. Itsemääräämisoikeus on perusoikeus! Se muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Etapissa kunnioitamme ja vahvistamme lapsen osallisuutta oman elämän, hoidon ja kasvatuksen toteutumiseen. Jokaisen aikuisen velvollisuus on kuunnella mitä lapsella on sanottavaa ja velvollisuus toimia, mikäli tarve näin vaatii. Nuorisokoti Etapissa otetaan huomioon lapsen toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä lapsen kulttuuritausta ja äidinkieli.

Etapissa asuvalla lapsella on mahdollisuus vaikuttaa asioihin mm.

- Erilaisissa arjen tilanteissa yksikön ohjaajien kautta
- Nuorten palavereissa
- Omaohjaaja ajoilla, lapsella on oikeus keskustella myös muiden ohjaajien kanssa
- Kotiharjoittelu suunnitelman laatimisessa
- Hoito- ja kasvatussuunnitelman laatimisessa
- Erilaisissa neuvotteluissa
- Lapsella on aina oikeus keskustella oman vastuu sosiaalityöntekijän kanssa
- Lasta tai vanhempia mietityttäviin asioihin tarjotaan aina apua ja tietoa niiden käsittelyn mahdollistamiseksi

Ratkaisuja erilaisiin pulmiin etsitään yhdessä lasten ja työntekijöiden kesken. Näin ollen lapsi saa mahdollisuuden muodostaa oman näkemyksensä asianmukaisen tiedon pohjalle. Lasta kuullaan aina häntä koskevissa päätöksissä ja lapsella on oikeus kertoa mielipiteensä. Mielipiteen avulla hänellä on mahdollisuus vaikuttaa päätökseen.

Kaksin
Nuorisopalvelut

Nuorisokoti Etapin säännöt ja käytännöt

”Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärrystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti, eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä ja kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.”

Toimintamme on aikuisjohtoista ja lapsilähtöistä. Hoidossa on merkityksellistä turvallinen ja säännöllinen arki. Nuorisokoti Etapissa on omat säännöt, arjen rakenteet ja toimintatavat, jotka kerrotaan lapselle tulovaiheessa, niitä noudattamalla kaikkien arki sujuu turvallisesti ja hyvin. Lisäksi jokaisen lapsen huoneesta löytyy nuorisokodin säännöt kirjallisenakin. Sääntöjen avulla kykenemme turvaamaan lapsen oikeuksien toteutumisen. Turvallinen arki rakentuu ennakoitavasta päivärytmistä ja arjen rakenteista sekä yhteisistä toimintatavoista.

Nuorisokoti Etapissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä yleisesti hyvinä pidettäviä käytöstapoja.

Lapsella on Nuorisokoti Etapissa asuessaan:
• oikeus myönteisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin
• oikeus hyvään iän ja kehitystason mukaiseen hoitoon ja kasvatukseen ja huolenpitoon
• oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön
• oikeus lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaavaan koulutukseen
• oikeus saada turvaa, ymmärrystä ja hellyyttä
• oikeus fyysiseen ja psyykkiseen loukkaamattomuuteen
• oikeus itsenäistymiseen
• oikeus yksilölliseen taustaansa perustuen ylläpitää ja harjoittaa kulttuurisia ja uskonnollisia tapojaan

• oikeus yksilölliseen seksuaaliseen suuntautumiseen huomioiden muiden lasten yksilöllisyys ja koskemattomuus

Yleisesti: Nuorisokodilla noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja yleisesti hyviä käytöstapoja sekä käytäntöjä. Perussäännöt ovat kaikille lapsille samat.

Henkilökunnalla on vastuu ja velvollisuus huolehtia kaikkien lasten oikeuksista, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Lapsella on aina oikeus ottaa yhteyttä lastenkodin johtajaan ja myös omaan vastuusosiaalityöntekijäänsä.

Arki yksikössä:
Jokaiselle lapselle pyritään luomaan yksikössä säännöllinen päivärytmi. Päivärytmi tarkoittaa sitä, että yöt nukutaan ja päivät valvotaan. Aamulla herätään sovitusti ja lähdetään kouluun / pajatoimintaan. Jos ole sairaana jäät nuorisokodille lepäämään ja olet pois koulusta. Sairaspäivänä vietetään aikaa osastolla ja/tai lepäillään omassa huoneessa. Nuorisokodilla noudatetaan asetettuja ruokailuaikoja ja kotiintuloaikoja.

Nuorisokodilla lisäksi harjoitellaan arjen kotitöitä mm. keittiövuoro kerran viikossa kuuluu jokaiselle nuorelle. Jokainen lapsi huolehtii ohjaajien avustuksella oman huoneen siisteydestä.

Jokaisella lapsella on oikeus omaan rauhaan omassa huoneessa. Toisen lapsen huoneeseen ei voi mennä ilman lupaa ja aikuisen pitää tietää, jos lapset vierailevat toistensa huoneissa. Huoneiden ovet pidetään suljettuina, kun lapsi poistuu yksiköstä. Jos lapsella on musiikkilaitteita yms. omassa huoneessaan, on niiden äänenvoimakkuuden oltava kohtuullisella tasolla.

Päivä- ja viikko-ohjelma: Osaston yhteisten arjen toimintojen ja aikataulujen lisäksi kaikille lapsille tehdään yksilöllinen päivä- ja viikko-

ohjelma, jonka sisältöön lapsi voi itse vaikuttaa. Yksilöllinen päivä- ja viikko ohjelma, mukaan lukien vapaa-aika, suunnitellaan yhdessä omahoitajan kanssa. Lasta tuetaan ja kannustetaan koulunkäynnin lisäksi myös kaverisuhteisiin ja mielekkäisiin harrastuksiin. Osaston aikuisen on tärkeää tietää missä lapsi viettää vapaa-aikaa, joten kaikista menoista ilmoitetaan osaston aikuisille.

Vierailut: Lapsen perhe, läheiset ja ystävät ovat toivottuja ja tervetulleita vierailijoita. Vierailut järjestetään aikuisten kanssa yhdessä sopien. Vierailuaika päättyy klo 20. Myös perheenlemmikit voivat sovitusti vierailla yksikössä.

Ruokailut: Yksikössä noudatetaan säännöllisiä ruoka-aikoja: aamiainen, lounas välipala, päivällinen ja iltapala. Syötävää on saatavilla myös ruoka-aikojen ulkopuolella. Aikuiset huolehtivat, että terveellistä ja monipuolista ruokaa on saatavilla ja he ohjaavat terveelliseen ruokavalioon, esim. energiajuomia ei lastenkodissa juoda eikä osastolle tuoda. Yleisissä tiloissa ei ruokailla muualla kuin ruokapöydässä ja ruokailuissa noudatetaan hyviä käytöstapoja. Ruokailuja ei myöskään suoriteta omassa huoneessa.

Lääkkeet: Kaikki lasten lääkkeet säilytetään lääkekaapissa. Aikuiset jakavat lapsille lääkkeet ja valvovat niiden ottamisen.

Television katselu, tietokoneen, pelikonsolien käyttö: Laitteita katsotaan ja käytetään yhteisesti sovitusti sekä tasapuolisesti kaikkien omia mieltymyksiä kuunnellen. Suositusikärajoja noudatetaan ja osaston aikuisten tehtävänä on valvoa, että sisältö on lapsille sopivaa. Tv/tietokone sulkeutuu iltaisin pääsääntöisesti klo. 22.00.

Puhelimen käyttö: Lapset voivat käyttää yksikössä omia puhelimia. Oman puhelimen voi yksikössä säilyttää itsellään. Yöaikaan ei käytetä puhelinta eikä muita elektroniikkalaitteita. Mikäli laitteen käyttö häiritsee päivärytmiäsi tai muita ihmisiä, voidaan se ottaa pois määritellyksi ajaksi esimerkiksi yöksi tai puhelimen käyttöön määritellään käyttöajat. Myös

puhelimen käytöstä keskustellaan huoltajan ja vastuusosiaalityöntekijän kanssa.

Viikkoraha ja muu yksityinen omaisuus: Lapset saavat osastolla viikkorahaa, joka määräytyy iän mukaan. Lapsilla on itsemääräämisoikeus omiin rahoihinsa, mutta aikuisilla on velvollisuus ohjata lasta rahankäytössä. Lapsi saa vaatteet ja muut tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset hankinnat Etapista. Omista sekä yhteisistä tavaroista ja vaatteista pidetään yksikön tiloissa huoli ja lapset harjoittelevat myös mm. omien vaatteiden pesemistä. Omia tavaroita ei lainata tai myydä toisille. Vahingoittunutta tai kadonnutta omaisuutta ei lapselle korvata. Myöskään nuorisokoti ei korvaa omaisuutta minkä lapsi on saanut lainaan esimerkiksi toiselta nuorelta.

Päihteet ja nikotiinituotteet: Nuorisokoti Etappi ja koko nuorisokodin alue on päihteetön. Päihteidenkäyttö vaarantaa vakavasti lapsen henkeä ja terveyttä eikä päihteidenkäyttöä sallita. Päihteillä tarkoitetaan alkoholia ja huumausaineita sekä lääkkeitä väärinkäytettynä. Lapsella ei voi olla osastolla hallussaan minkäänlaisia päihdyttäviä aineita tai niihin liittyviä välineitä.

Tupakkatuotteet tai nikotiininesteet voidaan ottaa pois esimerkiksi silloin, kun lastensuojelulaitoksen työntekijä havaitsee näitä lapsella (esimerkiksi pöydällä tai lapsen tupakoidessa). Tupakat voidaan ottaa laitoksen haltuun myös silloin, kun näitä löytyy lapselta henkilöntarkastuksen yhteydessä.

Turvallisuus ja käyttäytyminen: Nuorisokoti Etapissa kaikilla on velvollisuus kohdella itseä ja toisia asiallisesti ja ystävällisesti. Lapsilla ja aikuisilla on oikeus koskemattomuuteen. Kiroileminen, huutaminen, muiden lasten ja ohjaajien nimittely on kiellettyä.

Hyväksymme erilaisuuden ja erilaiset ihmiset, emme salli ja hyväksy minkäänlaista kiusaamista tai syrjintää mistään syystä. Aikuiset puuttuvat kiusaamiseen ja kaltoinkohteluun heti. Lapsella on kuitenkin ehdoton oikeus ilmaista kaikkia tunteitaan ja osaston aikuisten tehtävänä on myös auttaa lasta niissä tilanteissa, jolloin tunteiden ilmaisu voi olla vaikeaa.

Kaikenlainen väkivaltainen käytös ja väkivallalla uhkaileminen on ehdottomasti kiellettyä. Jos lapsi vaarantaa omaa tai toisten kasvua, kehitystä ja turvallisuutta, aikuisilla on velvollisuus puuttua siihen kasvatuksellisin menetelmin ja tehdä tarvittaessa ja perustellusti lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Niiden mahdollinen käyttö selvitetään lapselle, jotta lapsi ymmärtää niiden tarkoituksen ja perusteet. Mahdolliset väkivaltatilanteet käsitellään aina lapsen kanssa puhumalla. Lapsella ei voi olla hallussaan sellaisia aineita tai esineitä, jotka ominaisuuksiltaan ovat soveltuvia lapsen itsensä, toisen henkilön tai omaisuuden vahingoittamiseen. Aikuisilla on velvollisuus ottaa haltuun turvallisuutta vaarantavat esineet

Hiljaisuus: Nuorisokoti Etapissa ja piha-alueella on yörauha klo 22.00-07.00. Yörauhan tarkoitus on turvata lapselle riittävä uni ja yörauhan aikana lapset eivät käy ulkona tai vietä aikaa yleisissä tiloissa.

Itsemääräämisoikeus nuorisokodissa

Sinä päätät:

- Persoonallisuuteen liittyvissä ja henkilökohtaisissa asioissa olet oman elämäsi asiantuntija.
- Mielipiteet
- Oma ulkonäkö
- Oman huoneen sisustus
- Kaikkien tunteiden ilmaisu; ilo, suru, viha jne.

Näistä keskustellaan ja sovitaan yhdessä:

Nämä asiat sovitaan yhdessä nuoren iän, tilanteen ja kehitystason mukaisesti.

- Turvallinen kotiintuloaika
- Kotityöt
- Median käyttöön liittyvät säännöt
- Harrastukset
- Sopiva kielenkäyttö
- Rahankäyttö

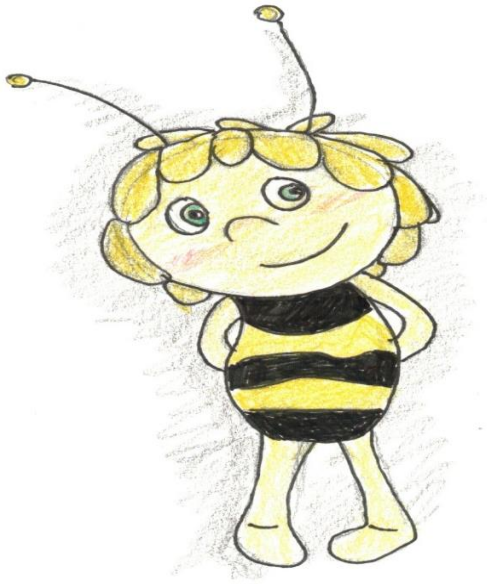

Turvallisuus nuorisokoti Etapissa

Nuorisokodin arjessa väkivaltatilanteita ehkäistään mm. ennakoimalla ja huolehtimalla, että työvuoroissa on riittävästi henkilökuntaa paikalla. Jos osastolla tapahtuu väkivaltatilanne, työvuorossa olevat aikuiset soittavat esimerkiksi poliisin paikalle. Uudet työntekijät perehdytetään siihen, miten ennakointi tapahtuu ja miten tulee toimia. Nuorisokodin ohjaajille on laadittu erilliset ohjeistukset tilanteiden varalle. Henkilökunnalle järjestetään lisäksi säännöllistä työnohjausta ja henkilökunnan palavereita.

Lasten kanssa käydään aktiivista keskustelua uhka- ja vaaratilanteisiin liittyen ja ennakoimme mahdollisesti kärjistyviä tilanteita. Rajoitustoimenpiteiden käytön yhteydessä muiden lasten turvallisuudesta pyritään huolehtimaan mm. ohjaamalla muut lapset pois tilanteesta tai siirtämällä rajoitustoimenpiteitä tarvitseva lapsi eri tilaan. Lasten kanssa käydään säännöllisesti ennakoiden läpi toimintaohjeita turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa. On tärkeää myös, että lasten kanssa puretaan osastolla olleet uhka- ja vaaratilanteet jälkikäteen. Rajoitustoimenpiteet tehdään aina kun se katsotaan olevan lapsen hoidon- ja kasvatuksen turvaamiseksi välttämätöntä. Kun käytämme rajoitustoimenpidettä, keskustelemme rajoituksen tarkoituksesta ja syistä lapsen kanssa. Hoitohenkilökunnan tehtävä on auttaa lasta ymmärtämään, miksi rajoitustoimenpidettä tarvitaan ja mitä hyötyä lapselle siitä mahdollisesti on. Rajoitustoimenpide ei ole koskaan rangaistus.

Työntekijät noudattavat uhka- ja vaaratilanteissa ennalta sovittua toimintaohjetta, jossa paikalla olevat kokoontuvat mahdollisuuksien mukaan laatimaan pikaisesti toimintasuunnitelman ja määrittävät kokeneimman työntekijän tilannejohtajaksi. Toiset työntekijä toimivat tästä eteenpäin tilannejohtajan määrittämien ohjeiden mukaisesti.

Yhteiset ohjeet ja säännöt ohjaavat henkilökunnan toimintaa erilaisissa poikkeustilanteissa. Lasten ja henkilökunnan turvallisuus on kaikille tärkeää. Työntekijöiden vastuulla on päivittää toimintaohjeita ja näitä käydään säännöllisesti läpi kokouksissa ja uusien työntekijöiden perehdytyksessä. Henkilökunta tarkkailee ja havainnoi työskentelyolosuhteita jatkuvasti työnsä ohessa. Asiat nostetaan esille työpaikkakokouksissa tai tarvittaessa heti omalle esihenkilölle. Jos nuorisokodilla tapahtuu jotain poikkeavaa, henkilökunnan vastuulla on

hoitaa tilanteet. Tapahtumista keskustellaan aina jälkikäteen lasten ja aikuisten kanssa.

Jokaisen henkilökuntaan kuuluvan on välittömästi ilmoitettava havaitsemansa epäkohdat ja puutteet esimiehelle. Yksikössä käsitellään haittatapahtumat ja vaara- ja uhkatilanteet seuraavasti:
1. Henkilö täyttää vaara- ja uhkatilanne ilmoituksen, toimittaa sen keskustelua varten esimiehelleen, esimies lisää lomakkeeseen toimenpide-ehdotuksen.
2. Lomake toimitetaan omalle esimiehelle
3. Esimies käsittelee vaara- ja uhkatilanneilmoituksen henkilön ja muun henkilökunnan kanssa
4. Vakavassa vaara- ja uhkatilanteessa yksikköesimies on heti yhteydessä omaan esimieheensä
5. Yli 15-vuotiaan aiheuttaman vaara- ja uhkatilanteen osalta arvioidaan tutkintapyynnön tekeminen
6. Esimies järjestää tarvittavat kriisikokoukset työterveyshuollon ja mahdollisesti kriisityönohjauksen.
7. Työntekijän mahdollinen ohjaus työterveyshuoltoon

Yksikössä käydään keskustelua vaara- ja uhkatilanteista. Mietitään vaihtoehtoisia tapoja ennaltaehkäistä niitä ja tarvittaessa toimintatapoja/ fyysistä toimintaympäristöä muutetaan. Työ- ja menettelytapojen muutoksella pyritään riskien minimointiin. Rajoitustoimenpiteiden ja muiden mahdollisten väkivalta- tai uhkatilanteiden yhteydessä varmistetaan riittävä resurssi jo ennakoiden tilannetta. Esimies varmistaa riittävän henkilöstöresurssin haastavissa tilanteissa.

Varalla olo käytäntö: Nuorisokodin johtaja päivystää. Jos nuorisokodin johtaja on estynyt päivystämään, hän hankkii itselle ns. sijaisen päivystys vuoroon mistä maksetaan työntekijälle varallaolokorvaus.

Pelastus ja turvallisuussuunnitelmat: Nuorisokodin pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat löytyvät ohjaajien toimistosta ja laitoksen sähköisistä kansioista. Jokaisen työntekijän tulee perehtyä pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaan heti työsuhteen alussa. Lisäksi toteutamme poistumisharjoituksen lasten kanssa vähintään kerran vuodessa.

Kaksin
Nuorisopalvelut

Rajoitustoimenpiteet

Joskus aikuisten täytyy turvata lasten hyvinvointi ja turvallisuus lastensuojelulain mukaisilla rajoitustoimenpiteillä.

Rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttö on tarkoin kirjattu lastensuojelulakiin. Rajoitustoimenpiteen käyttöön tulee olla aina yksilöllinen ja tarkoin määritelty syy. Tehdyistä rajoituksista annettaan aina tieto nuoren huoltajille ja sosiaalityöntekijälle. Rajoituspäätöksen selvitetään aina nuoren mielipide ja käsitys rajoituksesta. Myös huoltajilta kysytään mielipide rajoituksesta.

Rajoitustoimenpiteet kirjataan asiakastietojärjestelmään ja tietyistä päätöksistä lapsella on valitusmahdollisuus. Lapsen ja vanhempien/huoltajien mielipide kirjataan päätökseen. Päätökset luovutetaan aina kirjallisesti lapselle kuin myös vanhemmille/huoltajille. Myös sosiaalityöntekijälle ilmoitetaan päätöksistä. Mikäli käytämme rajoitustoimenpidettä, aikuisilla on tieto päätöksestä ja yhteinen ymmärrys siitä, miten rajoitustoimenpide toteutetaan nuorisokodilla.

Rajoituspäätösoikeudet on delegoitu osalle henkilökunnasta. Lapselle kerrotaan aina rajoitustoimenpiteen perustelut, toimenpiteen tarkoitus ja kesto sekä miten hän voi toimia ollessaan eri mieltä toimenpiteestä ja ohjattava mahdollisen valituksen teossa.

Käytössä olevat rajoitustoimenpiteet

- **Kiinnipito:** Mikäli lapsi aiheuttaa välitöntä vaaraa itselleen tai muille, eikä rauhoitu puheen avulla, niin aikuiset voivat rauhoittaa häntä kiinnipitämällä. Kiinnipidossa ei satuteta lasta, se voi näyttää hurjalta. Jos näet tällaisen tilanteen, niin poistuthan paikalta esim. omaan huoneeseen. Aikuiset käyvät myös tilanteen nähneen nuoren kanssa asiaa läpi.

- **Aineiden ja esineiden haltuunotto:** Vaarallisia aineita tai esineitä ei saa tuoda Nuorisokoti Etappiin. Lapsilla ei saa olla hallussaan teräaseita, alkoholia, huumausaineita tai niiden käyttämiseen liittyviä

esineitä. Nuorisokotiin ei saa tuoda mitään millä voi vahingoittaa muita tai itseään. Mikäli aikuiset näkevät nuorella kyseisiä aineita tai esineitä, otetaan ne aina haltuun. Tarvittaessa toimitetaan poliisille. Aineiden ja esineiden haltuunotto tehdään aina lapsen turvaamiseksi.

- **Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen:**
  Mikäli aikuisilla on syytä epäillä, että lapsella on hallussaan; päihtymystarkoitukseen käytettävää ainetta tai, väline tai esine mikä on tarkoitettu itsensä tai muiden satuttamista varten. Tuolloin voidaan lapsen käytössä olevat tilat ja lapsen hallussa oleva omaisuus tarkistaa. Pyrimme nuorisokodissa siihen, että tarkastuksessa olisi aina lapsi ja kaksi ohjaajaa paikalla.

  Jos epäillään, että lapselle osoitettu kirje, tai muu lähetys sisältää edellä mainittuja esineitä / aineita, voidaan lähetys tarkistaa. Joskus sosiaalityöntekijä voi päättää lapsen turvallisuuden vuoksi, että lähetystä tai siinä olevaa viestiä ei luovuteta lapselle.

- **Henkilötarkastus:** Lapselle voidaan suorittaa henkilötarkastus, jos on epäilys: Lapsella on vaatteissaan tai vaatteiden ja ihon väliin piilotettuna tai muutoin yllään päihtymystarkoitukseen tarkoitettuja aineita tai välineitä. Tai jos lapsella on itsensä tai muiden satuttamiseen tarkoitettuja välineitä.
  Henkilötarkastuksessa yleensä tarkastetaan lapsen laukku, vaatteet ja taskut. Yksikkö pyrkii siihen, että tarkastuksessa on läsnä kaksi aikuista ja mielellään samaa sukupuolta olevia. Yöaikaan ei ole aina mahdollisuutta tarkastusta suorittaa kahden aikuisen läsnä ollessa.

- Mikäli epäillään lapsen käyttäneen päihdyttäviä aineita, voidaan suorittaa **henkilökatsastus**. Tämä tarkoittaa puhalluskokeen, veri-,virtsa- tai sylkinäytteen ottamista. Verinäytteet otetaan aina laboratoriossa.

- **Liikkumisvapauden rajoittaminen (LVR):**
  Mikäli lapsi on vaarantanut vakavasti omaa terveyttään, esimerkiksi käyttämällä päihteitä tai tekemällä rikollisen teon, voidaan rajoitus

asettaa. Myös lapsen psyykkinen epävakaus voi olla peruste rajoittamaan lapsen liikkumista yksikön alueelta hänen itsensä turvaamiseksi.
Liikkumisvapauden rajoittaminen voidaan yksikössä tehdä korkeintaan 7 vuorokaudeksi. Sosiaalityöntekijä voi tehdä 30 vuorokautta kestävän liikkumisvapauden rajoituksen.

- **Yhteydenpidon rajoittaminen (YPR):**
  Yhteydenpitoa voidaan rajoittaa, mikäli joku henkilö aiheuttaa vaaraa lapsen kehitykselle, terveydelle tai turvallisuudelle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että puheluita, tapaamisia tai muuta yhteydenpitoa rajoitetaan rajoituksen voimassaolonajan. Rajoituksen ajaksi voidaan ottaa myös haltuun esimerkiksi puhelin.
  YPR:än voi tehdä laitoksen johtaja tai hänen sijainen korkeintaan 30 vuorokaudeksi. Pidemmästä rajoittamisesta päättää sosiaalityöntekijä, joka voi tehdä rajoituksen viranhaltijanpäätöksellä enintään vuodeksi.

- **Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen (69 a §)**
  Jos lapsi on poistunut luvattomasti lastensuojelulaitoksesta tai ei palaa sinne ennalta sovitusti luvallisen poistumisen jälkeen, laitoksen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen. Laitoksen on ilmoitettava lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja virka-ajan ulkopuolella sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Laitoksen ja lapsen sosiaalityöntekijän on yhdessä ratkaistava, mistä lasta olisi syytä etsiä, kuka mahdollisesti tietäisi, missä lapsi on, ja miten hänen kuljetuksensa takaisin laitokseen olisi syytä järjestää, kun hänet on löydetty. Lapsen olinpaikan selvittyä laitoksen ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa laitokseen vapaaehtoisesti.

Dokumentointi Nuorisokoti Etapissa

- Nuorisokoti Etapissa kirjataan eli dokumentoidaan, koska se on yksi lastensuojelun työväline. Dokumentointi on Etapin työntekijöiden lakisääteinen velvollisuus.
  Dokumentointi ohjaa Etapin työntekijöitä lastensuojelulain työprosesseissa ja päätöksenteossa.

- Nuoren mielipiteen selvittämisen tapa ja sen sisältö on lain mukaan kirjattava asiakirjoihin. Nuoren mielipide voidaan jättää selvittämättä, vain jos se vaarantaisi nuoren terveyttä tai kehitystä.

Tällä QR-koodilla pääset lukemaan THL-sivustolta lisää rajoitustoimenpiteistä.

Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen (Jälkiselvittely)

Nuorisokodissa asuvaan henkilöön kohdistetun rajoitustoimenpiteen käyttöä on arvioitava henkilön kanssa viipymättä rajoituspäätöksen päättymisen jälkeen. Jälkiselvittely on tärkeää, jotta voidaan arvioida rajoitustoimenpiteen perusteita, omaa kokemusta rajoitustoimenpiteestä ja keinoja, jotta voitaisiin jatkossa välttää rajoitustoimenpiteeseen turvautumista.

Rajoitustoimenpiteiden käyttö ei voi olla ennakoitava ja toistuva toimintamalli, vaan sen tulisi olla viimesijainen keino ja poikkeuksellinen.

Nuorisokoti Etapissa dokumentoidaan päivittäin nuoren kanssa keskustelut, havainnot nuoresta ja voinnista.

Kun lapseen on kohdistettu rajoitustoimenpide, lapsen kanssa käydään keskustelu rajoitustoimenpiteiden vaikutuksesta. Lapset ovat usein keinottomia omien tunteidensa kanssa ja käyttäytymisen säätelyssä sekä toiminnanohjauksessa on haasteita. Lapsen kanssa tulee aina pohtia millä keinoin lapsi voisi toimia toisin, ettei rajoitustoimenpidettä tarvitsisi käyttää. Lapset kokevat rajoitustoimenpiteet ajoittain rangaistuksena, joten ohjaajien tehtävänä on selittää lapselle rajoitustoimenpiteen merkitys ja mihin sillä on pyritty vaikuttamaan.

Tapahtunut rajoitustoimenpide käydään lapsen kanssa läpi lasta kuunnellen ja huomioiden lapsen kertomat asiat ja hänen esittämät kysymykset. Lapsen kokonaistilanne huomioiden arvioidaan ja keskustellaan myös mm. seuraavista asioista sekä lapsen kanssa, että työntekijöiden kesken osaston työryhmissä: Millä tavalla rajoitus on vaikuttanut? Miksi rajoitusta käytettiin? Mitä olisi voinut tehdä rajoituksen välttämiseksi? Miten jatkossa vältyttäisiin rajoitustoimenpiteiden käyttämiseltä eli suunnitelma jatkon kannalta? Miten lapsi kuvaa saamaansa kohtelua rajoituksen aikana? Lapsen kanssa käydyt keskustelut, havainnot lapsesta ja lapsen voinnista kirjata.

Voit myös aina keskustella ohjaajien kanssa rajoitustoimenpiteistä ja niiden käytöstä yksikössä.

MITÄ AJATUKSIA RAJOITUSTOIMENPITEET HERÄTTÄVÄT SINUSSA?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

MIHIN USKOT TARVITSEVASI AIKUISEN APUA?

_____

_____

_____

Miten voisimme lisätä viihtyvyyttäsi Etapissa?

_____

Mitä haluaisit tehdä koko yksikön nuorten kanssa? (Leirit, yhteiset pelit...)

_____

_____

_____

Kerro meille muutama lempiruokasi?

_____

_____

_____

_____

Mielipiteesi on meille tärkeä.

Sinulla on oikeus mielipiteeseesi, toivoisimme, että kertoisit sen meille:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Lähteet

Lastenoikeudet. 2021. Viitattu 9.9.2021.https://www.lastenoikeudet.fi/

Lastensuojelulaki.
https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

https://avi.fi/asioi/viranomainen/valvonta-ja-kantelut
https://www.lastenpolku.fi/2021/07/16/vastuuta-ikatason-mukaan/

https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/dokumentointi-lastensuojelussa

https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/oikeusturvakeinot/